

Heli Kauppila

heli.kauppila@uniarts.fi

Yliopistopedagoginen koulutus Taideyliopistossa

Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu yhdistyivät vuoden 2013 alussa Taideyliopistoksi, ja nyt uuden yliopiston tavoitteena on luoda pedagogisesti ja akateemisesti kestävä yliopistopedagogiikan koulutuskokonaisuus. Suunnitteilla on kuusi 10 opintopisteen moduulia, joiden teemat kytkeytyvät yliopistopedagogiseen tiedonalaan, taidepedagogiikkaan ja työssä oppimiseen ja joissa painottuu Taideyliopistossa opettavien taiteenalojen erityisluonne.

Historia

Taitealojen yliopistopedagogista koulutusta on annettu jo noin 18 vuotta. Taidekorkeakoulujen yhteinen korkeakoulupedagogiikan opintokokonaisuus (15 ov) järjestettiin ensimmäisen kerran vuosina 1996–1997. Tässä olivat mukana Taideteollinen korkeakoulu, Teatterikorkeakoulu, Kuvataideakatemia ja Sibelius-Akatemia. Sama kokonaisuus toteutettiin myös vuosina 1998–1999. Opintokokonaisuuden tavoitteena oli tarkastella taidealan opetuksen perinteitä, käytäntöjä ja kehittämistarpeita. Pyrkimyksenä oli tukea osallistujien oman opetustyön uudistamis- ja kehittämistyötä sekä yhdessä kehittää taidepedagogista ajattelua. Tärkeää oli myös mahdollistaa taideopettajien opetus- ja oppimiskokemusten vaihto.

Taidealan korkeakoulupedagogiikan kolmas opintokokonaisuus toteutettiin vuonna 2001–2003 kolmena viiden opintoviikon opintojaksona. Teemat olivat pedagogisen johtajuuden valmennus, pedagogiikan perusopintokokonaisuus ja ongelmalähtöinen oppiminen. Vuosina 2005–2006 toteutettiin 25 opintopisteen koulutuskokonaisuus, jota koordinoi Taideteollinen korkeakoulu. Tämän lisäksi vuosien varrella on järjestetty seminaareja, keskustelutarjoja ja muita tilaisuuksia ajankohtaisista ja opettajien toivomista aihepiireistä. Vuonna 2011 käynnistyi Aalto-yliopistossa kahdelle vuodelle jakautunut taidealan yliopistopedagoginen koulutus, joka suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Kuvataideakatemian, Teatterikorkeakoulun ja Sibelius-Akatemian kanssa. Opintoja tässä kokonaisuudessa oli yhteensä 30 opintopistettä.

Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu yhdistyivät vuoden 2013 alussa Taideyliopistoksi. Saman vuoden syksynä, elokuussa 2013 toimintansa

aloitti Taideyliopiston kansainvälinen CERADA-tutkimuskeskus, Center for Educational Research and Academic Development in the Arts (CERADA, 2014), jonka tehtävänä on luoda aktiivisesti yhteistyötä yliopiston sisällä sekä kansallisten ja kansainvälisten taidepedagogiikan alan toimijoiden kanssa. CERADA:n yksi painopistealue on yliopistopedagogiikan kehittäminen ja taiteiden välisen pedagogiikan edistäminen Taideyliopistossa. CERADA:n nimeämä työryhmä suunnittelee kevään 2014 aikana 60 opintopisteen taideyliopistopedagogisen koulutuksen kokonaisuuden, jonka ensimmäinen moduuli toteutetaan syksyllä 2014. Seuraavaksi tuodaan esille tämän suunnitteilla olevan koulutuksen rakenne- ja toimintamalliehdotusta.

Suunnitteilla olevien opintojen opetussuunnitelmarunko

Tavoitteena on luoda tulevaisuusorientoitunut ja joustava koulutus, joka on myös pedagogisesti ja akateemisesti kestävä ja jossa korostuu kiinteä, elävä suhde taiteen käytäntöihin. Opetussuunnitelma tullaan rakentamaan laajojen temaattisten kokonaisuuksien tai moduulien pohjalle. Tässä rakenteessa olisi esimerkiksi kuusi 10 opintopisteen laajuista moduulia, joiden sisällöt tarkentuvat osallistujien kiinnostuksen kohteiden ja ajankohtaisten aiheiden mukaan. Teemat kytkeytyvät yliopistopedagogiseen tiedonalaan, taidepedagogiikkaan ja työssä oppimiseen, ja niissä painottuu Taideyliopistossa opettavien taiteenalojen erityisluonne.

Koulutus pohjaa pedagogisen yhteisön itseohjautuvaan toimintaan. Sen keskiössä on reflektiivinen ote, jonka mukaan opettaja kehittää ja tutkii omaa työtään jatku-

vasti. Opintoissa korostuu taiteessa tietäminen: toiminta, kokemuksellisuus ja kehollinen oppiminen. Eri taitealojen ihmiset ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja jakavat kokemuksiaan taiteellisista ja taiteellis-pedagogisista projekteista. Prosessityöskentelyllä ja vertaistuella luodaan koko taidealaa palvelevia käytänteitä.

Opintojen ajoitus, tarjonta ja kesto

Opintoihin voi osallistua Taideyliopiston opetus- ja tutkimushenkilökunta.

Opintoja järjestetään yksi moduuli lukukaudessa. Moduulit voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä, ja osallistuja voi itse valita, montako moduulia kaiken kaikkiaan suorittaa. 60 opintopisteen kokonaisuuden voi näin suorittaa kolmessa vuodessa. Aiemmin suoritettavat pedagogiset opinnot sekä muut opinnot voivat kuitenkin lyhentää opintoihin kuluva aikaa.

Opintojen tarjoaja, resurssit ja henkilökunta

Koulutusta suunnittelee ja toteuttaa kollegiaalinen työryhmä, jossa on edustajia jokaisesta Taideyliopiston kolmesta akatemiasta. Opetuksen suunnittelua, koordinoimista ja toteutusta varten on tarkoitettu perustaa lehtoraatti, jonka työajasta puolet on käytettävissä yliopistopedagogisiin opintoihin. Opettajina on lisäksi tutkijoita ja professoreita kustakin akatemiasta, tuntiopettajia sekä kansallisia ja kansainvälisiä vierailijoita.

Harjoittelun toteuttaminen opintoissa

Opetusharjoittelua on vähintään 15 opintopistettä, ja se nivoutuu osaksi eri moduuleja. Opetusharjoittelussa toteutetaan opetuslaboratorioita ja yhteisopettajuusprojekteja. Osan opetusharjoittelusta voi toteuttaa myös omassa opetustyössä.

Yliopistopedagoginen tutkimus

Koulutus perustuu taidepedagogiseen tutkimukseen. Tavoitteena on jalkauttaa tutkiva asenne omaa opetusta kohtaan osaksi jokaisen Taideyliopistossa opettavan arkea. Opetusta koordinoiva ja toteuttava työryhmä suunnittelee omia tutkimusprojektejaan osaksi koulutusta, jolloin post doc -tutkimus ja Taideyliopiston perusopetus lähentyvät ja synergiamahdollisuudet kasvavat. Keskeisenä painopisteenä on taiteidenvälisyys, mutta samanaikaisesti huomioidaan eri taitealojen toimintakulttuurien ominaisajattelua.

Tulevaisuuden haasteet

Taideyliopistopedagogiikan kehittäminen ja opintokokonaisuuksien luominen vaativat aikaa ja resursseja. Pätkittäin varmentuva rahoitus ja lyhyet työsuhteet eivät tue alan pitkäjänteistä ja sitoutunutta kehitystyötä. Suurimpana haasteena tulevaisuudessa on varmistaa yliopistopedagogiikan kehittäminen jatkossa ja resursoida riittävästi opetus- ja tutkimushenkilöstöä mukaan kehittämiseen. Haasteita tuo myös se, miten Taideyliopiston eri akatemioiden ja taitealojen moninaisuus tavoitetaan ja huomioidaan ja miten erilaisista lähtökohdista voidaan tuottaa tietoa taideyliopistopedagogisessa kontekstissa.

Kirjoittaja toimii projektitutkijana Taideyliopistossa.

LÄHTEET

- Anttila, E. (2013). *Luonnos taideyliopistopedagogisesta koulutuksesta Taideyliopistossa*. Julkaisematon muistio. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.
- CERADA (2014). *Center for Educational Research and Academic Development in the Arts*. Viitattu 6.1.2014, www.uniarts.fi/en/cerada
- Löytönen, T. (2007). *Raportti taidealan korkeakoulupedagogiikan hankkeesta vuosilta 2004–2006*. Julkaisematon muistio. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu, Taidekasvatuksen osasto.